

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ АНАЛІТИКІВ: ЗАСТОСУВАННЯ МОДИФІКАЦІЙНОГО ВАРІАНТУ МЕТОДУ KEYCIB (CASE-STUDY)

Ключові слова: професійні компетенції, інформаційна аналітика, сфера бізнесу, метод кейсів, інформаційно-аналітичне дослідження

Keywords: professional competence, information analytics, business, case study, analytical research

Сьогодні під впливом суспільних перетворень відбуваються серйозні трансформації змісту вищої освіти – переорієнтація навчання на рішення конкретних професійних завдань, які виконуватиме студент після закінчення ВНЗ. Зміщується акцент у результаті навчання від парадигми «знаю, що» на парадигму «знаю, як». Критерій “знання – під майбутню діяльність” поступово стає визначальним при розробці стратегії навчального процесу[3].

В цьому контексті на перший план виходять дисципліни, які за своєю сутністю мають практично-прикладний характер. До них належить дисципліна “Інформаційно-аналітична діяльність”, яка покликана сформувати у студентів навички створення інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень у будь-якій галузі. Ця дисципліна є однією з базових у підготовці фахівців різних напрямів та спеціальностей.

Як свідчить багатий педагогічний досвід, найоптимальнішим засобом максимального зближення традиційного навчального процесу з реальною практикою професійної діяльності є застосування методу кейсів (case-study) або методу аналізу ситуацій, який добре себе зарекомендував у вищій школі, у навчальних структурах підвищення кваліфікації, у бізнес-тренінгах, лідерських програмах[2] тощо. Метод детально описаний в науковій педагогічній літературі та багатьох методичних розробках[1,2,3,4,5]. Як відомо, основне завдання класичного кейсу полягає в тому, щоб детально та всебічно віддзеркалити реальну життєву ситуацію підчас аудиторного колективного обговорення та запропонувати студентам самостійно та без будь-яких обмежень знайти рішення проблеми, здебільшого неоднозначне. Оскільки реальність професійної сфери демонструє якраз безліч складних та неоднозначних ситуацій, цінність такого підходу є безперечною. Будучи інтерактивним методом навчання, метод case-study забезпечує комплексне опанування теоретичних положень та практичних навичок їх застосування: він реально формує необхідні професійні компетенції майбутніх випускників, спричиняє їхню позитивну фахову мотивацію[3].

Метою доповіді є узагальнення практичного досвіду застосування модифікаційного варіанту case-study в контексті реалізації компетентнісного підходу при навчанні студентів інформаційно-аналітичній роботі в рамках бізнес-аналітики.

Фахівцями неодноразово зазначалося, що в умовах ускладнення сучасного інформаційного середовища будь-яка сфера суспільного життя потребує якісного інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень. Ділова сфера, яка відчуває гостру нестачу кваліфікованих інформаційних аналітиків, очікує від системи вищої освіти фахівців, інтегруючих в собі затребувані сучасним бізнесом професійні компетенції різних типів[2]. Ключовим моментом в набутті професійних компетенцій в бізнес-аналітиці є виконання студентами серйозного аналітичного дослідження окремих напрямків ринку, результатом якого є написання об'ємного аналітичного документу у вигляді звіту, довідки тощо.

В межах case-study інформаційно-аналітичне дослідження, яке має провести студент, є максимально наближеним до реальних практичних ситуацій в бізнес-сфері: студент виступає в ролі виконавця-аналітика, викладач – в ролі ймовірного замовника – ОПР (особи, що приймає рішення). Підготовлений аналітичний звіт для ОПР, що завершує проведення прикладного дослідження, є унікальним документом, цінність якого визначається можливістю прийняти на його основі виважене управлінське рішення.

Підготовка студентом інформаційно-аналітичного забезпечення для ОПР проходить наступні етапи:

Етап 1. Вибір студентом індивідуального напрямку дослідження за бажанням

Етап 2. Первинна консультація з викладачем

Етап 3. Проведення самостійного дослідження за визначеним алгоритмом в декілька стадій з обов'язковими проміжними консультаціями між ними

Етап 4. Захист результатів дослідження з представленням кінцевого аналітичного документу у вигляді комп'ютерної презентації з наступним колективним обговоренням.

На 1 етапі напрям дослідження студенти обирають згідно зі своїми схильностями, уподобаннями та наявністю власного досвіду, наприклад, якщо студент захоплюється фітнесом, то він може обрати дослідження стану розвитку фітнес-індустрії в своєму місті, якщо має досвід роботи у автосервісі, то йому доцільно запропонувати саме цей напрям тощо.

На 2 етапі відбувається імітація постановки конкретного завдання перед аналітиком: розробити супроводження майбутнього управлінського рішення, наприклад, доцільність відкриття нового центру, започаткування нового напрямку діяльності або її переорієнтація, організація масштабного заходу тощо. Спільно з ОПР (викладачем) студент формулює мету та завдання, визначає необхідну інформаційну базу, методику, обговорює обмеження дослідження, вимоги до кінцевого аналітичного документу.

3 етап представляє собою моделювання змісту реальної професійної діяльності практикуючого аналітика, яка здійснюється за рекомендованим алгоритмом:

- збір інформації у відкритих джерелах “білими” та “сірими” методами відповідно до поставленої мети;
- оцінка добутих документів та фактів та їхня верифікація;
- створення робочих баз даних;

- формалізація та візуалізація даних у вигляді таблиць, схем, графіків, діаграм;
- групування та тлумачення зібраних документів та фактів, їх системний аналіз;
- формулювання висновків у вигляді ситуативного нового знання;
- написання аналітичного документу з висновками та рекомендаціями для ОПР.

На 4 етапі студент має представити групі готовий аналітичний звіт для ОПР засобами Microsoft Power Point. Цей етап по суті є в повній мірі реалізацією кейс-методу, оскільки він передбачає обговорення та оцінку студентською групою якості виконання поставленого ОПР завдання. В ході обговорення група має дати відповіді на основні запитання:

“Наскільки підготовлений аналітичний документ дає змогу ОПР прийняти рішення?” та “Які варіанти рішення будуть у ОПР?” Після цього студенти мають дати характеристику змістовій та формальній сторонам документу та оцінити в цілому рівень проведення дослідження.

Модифікація кейс-методу на відміну від його класичного варіанту виявляється у наступних моментах:

1. кейсовий пакет видається студенту для самостійного опрацювання на початку семестру
2. кейсовий пакет є індивідуальним, а не груповим
3. колективному аудиторному обговоренню проблеми підлягає лише кінцевий результат – аналітичний документ для ОПР. Цей документ повинен містити нове ситуативне вивідне знання, що всебічно відображає якість проведеного аналітичного дослідження та професійний рівень аналітика.

Переваги впровадження модифікаційного методу кейсів у навчанні майбутніх інформаційних аналітиків:

- максимальне наближення до реалій розробки аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень у бізнес-сфері;
- індивідуальний та особистісно-орієнтований характер постановки завдання;
- мотивація студентів до проведення цілком самостійного дослідження;
- апріорі виключення бездумного плагіату та компіляції;
- опанування методики візуалізації результатів дослідження;
- набуття досвіду оперування великою кількістю інформаційних джерел та їх аналізу;
- формування навички системного бачення проблеми та вміння створювати нове ситуативне знання;
- необмежені можливості використання місцевого матеріалу як джерела різноманітних бізнес-кейсів.

Проблеми впровадження:

Основна проблема полягає в тому, що, незважаючи на максимально можливе наближення навчальної ситуації до реальної професійної діяльності, вона все ж таки залишається в певній мірі умовною та штучною. Інші проблеми впливають з цієї основної та можуть бути зведені до наступного:

- обмеженість доступу студентів при зборі інформації до усіх необхідних джерел;
- значна трудомісткість дослідження;

- необхідність неабияких часових витрат на його проведення;
- наявність в аудиторії значної кількості студентського «баласту», який заважає зацікавленим та небайдужим студентам відчутти цінність та корисність колективного обговорення проблеми.

Слід зазначити, що попри усі вищезазнані проблеми, студенти високо оцінюють значимість подібної роботи як такої, що є для них цікавою та дійсно дає реальні корисні практичні знання та навички. Наведемо типові висловлювання студентів із запропонованої їм анкети:

«Це була єдина за весь період навчання дійсно цікава та корисна робота»,

«Бажано, щоб таких робіт було більше», «Вперше я відчув, що таке аналітична робота», «Я зрозумів, що набуті навички мені обов'язково знадобляться у майбутньому» тощо. Відтак можна стверджувати, що, набуваючи перший власний досвід практичної аналітики, студенти усвідомлюють її необмежені перспективи застосування в усіх сферах сучасного життя.

Таким чином, досвід впровадження модифікаційного варіанту ситуаційної методики до навчання майбутніх інформаційних аналітиків дає підстави стверджувати, що вона дозволяє сформувати у студентів ті необхідні для подальшої практичної діяльності професійні компетенції, які здатні забезпечити їм успішну професійну актуалізацію та конкурентоспроможність на ринку праці.

Література:

1. Вагина М.В.. Использование метода кейс-стади как образовательной технологии// Вестник СЗО РАО. 2013.- № 1(13). С.16-18.
2. Гуревич А. М. Ролевые игры и кейсы в бизнес-тренингах. СПб., 2006.-203 с.
3. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения: [Электронный ресурс]. –Режим доступа: http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600
4. Михайлова, Е. И. Кейс и кейс- метод: общие понятия / Маркетинг. 1999.- № 1. С. 107–111.
5. Скуратовская Н. С. Кейс-метод в оценке персонала // Справочник кадровика. 2007. -№ 5. С. 98–104.
6. Яценко Л.Є. Від текстового формату до інфографічного: філософсько-педагогічні роздуми // «Гілея». Науковий вісник. Збірник наукових праць.- Нац. пед. ун-тет ім.М.П.Драгоманова. ВГО Українська Академія наук., К., –Вип.105(№2). -2016. –С. 307-310